

Ki Tiszá – Aranyborjú készítése

Ki Tiszá Hetiszakasz tartalma כִּי תִישָׂא

Szakaszunk – Ki Tiszá (2Mózes 30:11–34:35.) – közli az első ízben megejtett zsidó népszámlálás utasításait, valamint a Szentélyben használt kenőolaj és füstölőszer készítésének módját. A szakasz fő témája az aranyborjú készítésének botrányos ténye és annak nemzedékekre szóló következményei.

Izrael gyermekei felszólítatnak, hogy adakozzanak fejenként fél sékel ezüstöt a Szentély részére. Az Örökkévaló utasításokat ad a rézből való víztároló-medence, a felkenéshez használt olaj és a füstölőszer elkészítésére vonatkozólag. Becálélre és Áháliávra, a két „bölcslakú” mesteremberre ruházza rá az Örökkévaló a Szentély elkészítésének feladatát, és a nép újfent parancsot kap, hogy őrizze és tartsa meg a szombat napját. – 2Mózes 30:11–31:18.

Mózes felmegy a hegyre, hogy a Kőtáblákat átvegye Istentől. Amikor Mózes nem tér vissza arra az időre, amikor várják, a nép aranyborjút készít, és leborul előtte. Az Örökkévaló szándékot érlel, hogy elpusztítja az eltévelyedett népet, Mózes azonban közbenjár nála népéért. Mózes lejön a hegyről a Tízparancsolatot tartalmazó törvénytáblákkal; látván, hogy a nép a bálvány körül táncol, összetöri a kőtáblákat, elpusztítja az aranyborjút, a főbűnösöket pedig kivégezteti. Majd visszatér az Örökkévalóhoz, és azt mondja neki: „...törölj ki engem a Te könyvedből, amelyet írtál”, ha

nem vagy képes megbocsátani a nép bűnéért. – 2Mózes 31:18–32:32.

Isten megbocsát ugyan, de figyelmeztet, hogy a nép bűne kihatással lesz több nemzedék életére is. Az Örökkévaló először azt ajánlja, hogy ezek után csak angyalát küldi el velük, Mózes azonban ragaszkodik hozzá, hogy az Örökkévaló Maga kísérelje el őket az Ígéret Földjére. Mózes még azt is kéri az Örökkévalótól, hogy „Engedd látnom a te dicsőségedet!”, ezt azonban Isten visszautasítja. – 2Mózes 32:33–33:23.

Mózes újabb két kőtáblát készít, majd újra felmegy a hegyre, ahol Isten ezekben a táblákba is belevési a Tízparancsolatot. A hegyen Mózes előtt láthatóvá válik a Könyörületeség Tizenhárom Attribútuma. Amikor visszatér a nép közé, Mózes arca olyan erős fényt áraszt, hogy leplet kell borítani rá, amelyet csak akkor lebbent fel, amikor Istennel beszél, vagy amikor az Örökkévaló törvényeit tanítja a népnek. – 2Mózes 34.

שבת שלום

Binjomin rabbi droséja: Ki-Tiszá-Pára

Az aranyborjú és a tudás fája

Valahányszor az aranyborjúról olvasunk a **Tórából**, mindig furcsán érezzük magunkat. **Zavarba jövünk: hogy tehettek az őseink ilyesmit? Az Örökkévaló kivezette őket Egyiptomból, nekik adta a Tórát, és amikor egy pillanatra magukra maradnak, rögtön bálványt imádnak?** Fel sem tudjuk fogni mai ésszel, hogy milyen pozitív célt láthattak ebben.

A megértésben segíthet, hogy **Bölcseink az aranyborjú bűnét az első ember bűnéhez hasonlítják: „Amikor a kígyó odament Évához, tisztátalanságot [zuhámá] hozott rá. Amikor Izrael a Szináj hegyénél állt, eltávozott belőlük ez a tisztátalanság.” (Sábát 146a)**

A Zohár hozzáteszi:

„Amikor vétkeztek az aranyborjúnál, akkor mindenféle magas szintet elveszítettek [...] és újra magukra vonták a kígyó korábbi, rossz hatását.” (2:193b)

Így az aranyborjú bűne egy napon említhető a tudás fájának bűnével. De mi az összefüggés közöttük?

Az aranyborjú bűnének hatása ugyanaz volt, mint az első ember bűnének hatása: az ember visszaesett eredeti, magas szintjéről. Az embert az **Örökkévaló** eredetileg tökéletesnek teremtette meg. Ahogyan a **Tóra** leírja, nem úgy, ahogyan az állatokat, hanem saját maga formálta, saját lelkét fújta bele. **Akkor mégis hogyan vétkezhetett?**

Mose Cháim Luzzato rabbi (1707-1746), a Rámchál ezt gyönyörűen megmagyarázza: eredetileg is volt szabad választás, jó és rossz között, de az a bűn előtt jóval egyszerűbb volt. Az ember ura volt a cselekedeteinek.

Ha azonban a Szináj hegyénél valóban ehhez az állapothoz tértünk vissza, akkor mit akartunk az aranyborjútól? Egy szellemileg megtisztult állapotban lévő embert hogyan érdekelhet egy üres bálványszobor?

A „bálványimádóknak” látszólag igazuk volt: a következő lépésben egy **Szentélyre**, szent helyre és szent eszközökre lesz szükség, amik kézzelfoghatóbbá teszik a **Teremtővel** való kapcsolatot, szentséget hoznak ebbe a földi világba, és mintegy „lakóhelyévé” lesznek az **Örökkévalónak**. **Akkor viszont mi volt a bűnük – miben tévedtek?**

Végeredményben mégiscsak egy bálványt hoztak létre, amit a **Tóra** tilt. Számukra ez lehet, hogy nem bálvány volt, mivel ők nem tekintették annak, de a **Tóra** kritériuma szerint az volt, mivel a **Szentéllyel** ellentétben ezt nem az **Örökkévaló** parancsolta. A jó hír mindebből az, hogy ha a **Tóra** útját járjuk, akkor lehetőségünk van arra, hogy megtisztuljunk, és elérjük azt a szintet, ahol az első ember volt a teremtésekor. A **Tóra** adásában benne van az az erő, hogy eltávolítsa a kígyó „**mérgét**”, azaz azt a zavarodottságot és az akaratgyengeséget, ami az embert a bűnre viszi.

A rossz hír viszont az, hogy még mindez önmagában nem elég. Ha szellemileg már tiszták vagyunk, még akkor is képesek lehetünk megindokolni, megmagyarázni magunknak azt, hogy miért van igazunk.

Rabbi Jonatan Sacks: Isten közelsége

Minél többet tanulmányozom a **Tórát**, annál inkább tudatosul bennem a **Kivonulás könyve 33. fejezete** hatalmas rejtély. Ez a fejezet az **Aranyborjú** történet közepén helyezkedik el (a **Kivonulás Könyve 32. fejezete**, amely a bűnt és annak következményeit írja le, és a **Kivonulás Könyve 34. fejezete között**, amelyben Isten kinyilatkoztatja Mózesnek a tizenhárom irgalmasság tulajdonságát, a második kőtáblákat és a szövetség megújítását). Úgy gondolom, hogy ez a rejtély határozza meg a zsidó spiritualitás alakját.

A **33. fejezetet** elsősorban az teszi zavarba ejtővé, hogy nem világos, miről szól. **Mit csinált Mózes?** Az előző fejezetben már kétszer imádkozott a nép bocsánataért. A **34. fejezetben** ismét bocsánatért imádkozik. **Mit akart tehát elérni a 33. fejezetben?**

Másodszor, Mózes kérésének furcsa. Azt mondja: „**Mutasd meg nekem az utaidat**” (**2Mózes 33:13**) és „**Mutasd meg nekem a dicsőségedet**” (**2Mózes 33:18**). Ezek inkább metafizikai megértésre vagy misztikus élményre irányuló kéréseknek tűnnek, mint megbocsátásra. **Mózeshez**, mint egyénhez kapcsolódnak, nem pedig a néphez, akinek nevében imádkozott. Ez egy nemzeti válság pillanata volt. **Isten** haragudott. A nép traumatizált volt. Az egész nemzet zűrzavarban volt. Nem volt alkalmas időpont arra, hogy **Mózes** teológiai előadást kérjen.

Harmadszor, a narráció többször is úgy tűnik, mintha visszafelé haladna az időben. A **4. versben** például ez áll: „**Senki sem öltözött fel ékszerekbe**”, majd a következő versben **Isten** azt mondja: „**Most pedig vegyétek le ékszereiteket.**” (**2Mózes 33:5**) A **14. versben** **Isten** azt mondja: „**Jelenlétem veletek lesz.**” A **15. versben** **Mózes** azt mondja: „**Ha jelenléted nem lesz velünk, ne küldj el minket erről a helyről.**” Mindkét esetben úgy tűnik, hogy az idő visszafelé halad: a második mondatra az előző válaszol. **A Tóra egyértelműen felhívja a figyelmünket valamire, de mire?**

Ehhez hozzáadódik még a borjú rejtélye is – bálvány volt vagy sem? A szöveg szerint a nép azt mondta: „**Ez, Izráel, a te Istened, aki kihozott téged Egyiptomból**” (**2Mózes 32:4**). De azt is mondja, hogy azért keresték a borjút, mert nem tudták, mi történt **Mózes**szel. **Mózes helyettesét keresték, vagy Istenét? Mi volt a bűnük?**

Mindezt körülveszi a **Mishkanról** szóló hosszú szakaszokban, az aranyborjú előtt és után leírt események pontos sorrendjének nagyobb rejtélye. **Mi volt a kapcsolat a szentély és a borjú között?**

A rejtély középpontjában a **7–11. versek** furcsa és zavarba ejtő részlete áll. Ez azt mondja nekünk, hogy Mózes vette a sátrát, és a táboron kívül állította fel. **Mi köze van ennek a tárgyhöz, nevezetesen az aranyborjú után Isten és a nép közötti kapcsolathoz?** Mindenesetre ez biztosan a legrosszabb dolog volt, amit **Mózes** akkoriban, az adott körülmények között tehetett. **Isten** éppen bejelentette, hogy „**nem megyek közöttökbe**” (**2Mózes 33:3**). Erre a nép mélyen elszomorodott. „**Gyászba borultak**” (**2Mózes 33:4**). **Mózes** számára tehát a tábor elhagyása kétszeresen is demoralizáló lehetett. A kollektív szomorúság idején a vezetőnek közel kell lennie a néphez, nem pedig távol.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Isten közelsége

Sokféleképpen lehet értelmezni ezt a rejtélyes szöveget, de számomra a legerőteljesebb és legegyszerűbb magyarázat a következő. **Mózes** a legmerészebb imáját mondta, olyan mérsékelt volt, hogy a **Tóra** nem említi közvetlenül és kifejezetten. A szövegben található anomáliák és nyomok alapján kell rekonstruálnunk.

Az előző fejezet arra utalt, hogy az emberek pánikba estek vezetőjük, **Mózes** távolléte miatt. **Isten** maga is erre utalt, amikor Mózesnek azt mondta: „**Menj le, mert a néped, akit Egyiptomból vezettél ki, romlottá vált**” (2**Mózes 32:7**). Ez arra utal, hogy **Mózes** távolléte vagy távolsága volt a bűn oka. Közelebb kellett volna maradnia a néphez. **Mózes** megértette ezt. Lement. Megbüntette a bűnösöket. Imádkozott **Istenhez**, hogy bocsássa meg a népnek. Ez volt a **32. fejezet témája**. De a **33. fejezetben**, miután helyreállította a rendet a nép között, **Mózes** egy teljesen új megközelítést kezdett alkalmazni. Valójában azt mondta **Istennek**: A népnek nem az kell, hogy én közel legyek hozzájuk. Én csak egy ember vagyok, ma itt vagyok, holnap már nem. De **Te örök vagy. Te vagy az ő Istenük**. Nekik arra van szükségük, hogy **Te legyél közel hozzájuk**.

Mintha **Mózes** azt mondta volna: Eddig úgy tapasztalták meg **Téged**, mint egy félelmetes, elemi erőt, amely csapást csapás után zúdított az egyiptomiakra, térdre kényszerítette a világ legnagyobb birodalmát, szétválasztotta a tengert, felforgatta a természet rendjét. A **Sínai-hegyen**, csupán a hangod hallatán, annyira megrémültek, hogy azt mondták, ha továbbra is halljuk a hangot, „**meghalunk**” (2**Mózes 20:16**). **Mózes** szerint a népnek nem **Isten** nagyságát kellett megtapasztalnia, hanem **Isten** közelségét, nem a hegy tetején, mennydörgés és villámlás közepette hallott Istent, hanem az alatta fekvő völgyben állandóan jelen lévő **Istent**.

Ezért **Mózes** eltávolította sátrát, és a táboron kívül állította fel, mintha azt mondaná **Istennek**: nem az én jelenlétemre van szükségük az embereknek, hanem a Tiédre. Ezért **Mózes** megpróbálta megérteni **Isten** természetét. **Lehetséges-e, hogy Isten közel legyen az emberekhez? Lehet-e a transzcendencia immanenciává válni? Lehet-e az univerzumnál is hatalmasabb Isten az univerzumban élni, kiszámítható, érthető módon, és nem csak csodás beavatkozások formájában?**

Erre **Isten** nagyon strukturált módon válaszolt. Először azt mondta: nem érthetitek meg az én útjaimat. „**Kinek kegyes leszek, annak kegyes leszek, és kinek irgalmas leszek, annak irgalmas leszek**” (2**Mózes 33:19**). Van egy olyan eleme az isteni igazságosságnak, amely mindig meghaladja az emberi értelem határait. Nem tudunk teljesen belelátni egy másik ember gondolataiba, mennyivel kevésbé a **Teremtő** gondolataiba.

Másodszor: „**Nem láthatod az arcomat, mert senki sem láthat engem és maradhat életben**” (2**Mózes 33:20**). Az emberek legjobb esetben is csak „a hátamat láthatják”. Még akkor is, ha **Isten** beavatkozik a történelembe, ezt csak visszatekintve, utólag láthatjuk. **Stephen Hawking** tévedett. Még ha minden tudományos rejtélyt meg is fejtünk, akkor sem fogjuk megérteni **Isten** gondolatait.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Isten közelsége

Harmadszor azonban láthatod az én „**dicsőségemet**”. Ezt kérte **Mózes**, miután rájött, hogy soha nem ismerheti meg **Isten „útjait”** és nem láthatja az **Ő „arcát”**. Ezt engedte **Isten** elhaldni **Mózes** előtt, amikor az „**a szikla hasadékában**” állt (**2Mózes 33:22**). Jelenleg még nem tudjuk pontosan, mit jelent Isten dicsősége, de ezt a **Mózes második könyvének** végén megtudjuk. A **35–40. fejezetek** leírják, hogyan építették az **izraeliták** a **Mishkánt**. Amikor elkészült és összeállították, ezt olvassuk:

„**Akkor a felhő beborította a találkozás sátrát, és az Örökkévaló dicsősége betöltötte a Mishkant. Mózes nem tudott belépni a találkozás sátrába, mert a felhő leereszkedett rá, és az Örökkévaló dicsősége betöltötte a Mishkant**”. (**2Mózes 40:34–35**)

Most már megértjük az **aranyborjú** elkészítésével elindult teljes drámát. **Mózes könyörgött Istennek**, hogy közelebb jöjjön a néphez, hogy azok ne csak megismételhetetlen pillanatokban, csodák formájában találkozzanak vele, hanem rendszeresen, naponta, és ne csak, mint egy erő, amely mindent elpusztít, amihez hozzáér, hanem mint egy jelenlét, amelyet a tábor szívében lehet érezni.

Ezért parancsolta **Isten Mózesnek**, hogy utasítsa a népet a **Miskan** építésére. Erre utalt, amikor azt mondta: „**Csináljanak nekem szentélyt, és én közöttük fogok lakozni (veshachanti)**” (**2Mózes 25:8**).

Ebből az igéből származik a **Miskan**, „**Sátor**” szó, valamint a **biblia utáni Shechinah** szó, amely az isteni jelenlétet jelenti. **Istenre** alkalmazva, amint azt a múlt héten a **Teruma hetiszakaszban** tárgyaltuk, ez „**a közeli jelenlétet**” jelenti. Ha ez így van – és így értette a szöveget **Juda Halevi** –, akkor a **Miskan** egész intézménye az **Aranyborjú** bűnére adott isteni válasz volt, és **Isten** elfogadta **Mózes** kérését, hogy közelítsen a néphez.

Nem láthatjuk **Isten** arcát, nem érthetjük **Isten** útjait, de találkozhatunk **Isten** dicsőségével, amikor otthont építünk az **Ő jelenlétének** itt a földön.

Ez az egyik legszembetűnőbb különbség a **középkori zsinagógák** és **katedrálisok** között. A **katedrálisokban Isten hatalmasságát** és az emberiség kicsinységét érezni. De a **prágai Altneushulban** vagy az **Ari** és **Rabbi Joseph Karo zsinagógaiban Safedben Isten közelségét** és az emberiség potenciális nagyságát érezni.

Sok nemzet imádja **Istent**, de csak a zsidók tartják magukat az **Ő közeli rokonainak** („**Gyermekem, elsőszülöttem, Izrael**” – **2Mózes 4:22**).

Az **Kivonulás Könyvének 33. sorai között**, ha elég figyelmesen hallgatunk, megérzünk a zsidó spiritualitás egyik legjellegzetesebb és legparadoxabb vonásának megjelenését. Egyetlen vallás sem tartotta **Istent** ennél magasabbnak, de egyik sem érezte **Őt** ennél közelebb. Ezt kereste és érte el **Mózes a 33. fejezetben**, legmerészebb beszélgetésében **Istennel**.

Ha útközben támadástól lehet tartani, a tanúk viselhetnek fegyvert. Ha hosszú az út a bíróságig, vihetnek magukkal élelmet.

Még ha a Hold nagy is és mindenki számára látható, akkor se mondják „ahogy én láttam, ugyanúgy látták mások is, tehát nem kell megszegnem a **„szombat törvényeit”**, hanem minden olyan embernek, aki látta az újhódat, és alkalmas tanúnak, és egy éjszaka és egy nap megtehető útnyira vagy annál közelebb van, kötelessége megszegni a szombat törvényeit, és el kell mennie tanúskodni...

A tábortüzek és a hírnökök

8. §. Eredetileg, amikor a bíróság megszentelte az újhódat, tábortüzeket gyújtottak a hegycsúcsokon, hogy így értesítsék a távolabb lakókat. Mikor azonban a szamaritánusok aljasul kezdtek viselkedni, és a népet megzavarandó nem a megfelelő időpontokban gyújtottak tábortüzeket, a **Bölcsek** azt vezették be, hogy futárok útján értesítették a népet.

Ezek a futárok azonban már nem szeghetik meg útjukban sem az ünnepeket, sem a **Jom Kipur**t, azt pedig mondanunk sem kell, hogy nem szeghetik meg a **szombatot** sem. Mivel csupán az újhódat megszenteléséért, de nem a kihirdetéséért lehet a **szombatot megszegni**.

9. §. Hat olyan hónap van, amelyek előtt futárokat küldenek ki, hogy értesítsék a népet. Niszán előtt a Peszách miatt. **Áv előtt** a **böjt** miatt (**Tisá Böáv**). **Elul előtt** a **Ros Hásáná**, az újév miatt – azaz hogy készenlétben várhassák **Elul harmincadik napját**. Ha tudomásukra jut, hogy a **Főbíróság** megszentelte a harmincadik napot, akkor csak aznap ünnepelnek. Ha nem jut tudomásukra, akkor a harmincadik és a harmincegyedik nap is ünnep (**Ros Hásáná**), míg a **Tisré hírnökei** meg nem érkeznek.

Tisré előtt az ünnepek miatt. **Kiszlév** előtt a **Chánuká** miatt. **Ádár** előtt a **Purim** miatt. Amíg a **Bét Hámikdás** állt, Ijár hónapra is küldtek ki hírnököket, a „**Kis Peszách**” miatt.

10. §. A **Niszán** és a **Tisré hónapot** jelentő hírvivők csak az után indultak útnak, hogy fölkelt a Nap, és hallották, hogy a bíróság kihirdette: „**Megszenteltetett**” [még akkor is, ha **előző este világosan látszott is a Hold**]. Ha azonban a bíróság a **huszonkilencedik nap végén** megszentelte a **Holdat**, ami, mint magyaráztuk lehetséges, és a futárok hallották, hogy a bíróság megszenteltnek nyilvánította, már aznap este útnak indulhattak.

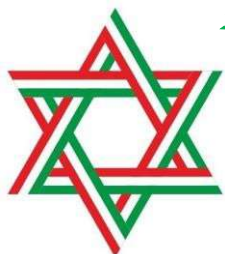
Ezzel szemben a többi hónapokat bejelentő futárok a **Hold** megpillantása után még aznap este elindulhattak. Noha a bíróság nem szentesítette az új hónapot, mivel látták az újhódat, ezért útra kelhettek, mert biztosak lehettek benne, hogy a bíróság másnap szentesíti az új hónapot.

Hol egy, s hol két napos az ünnep?

11. §. Bárhol, ahova a hírvivők megérkeztek az ünnepek megtartása előtt, az ünnepeket a Tóra előírásának megfelelően csak egy napig ülték. Távoli helyeken, ahová a futárok nem értek el időben, a kétség miatt kétnapos ünnepeket tartottak, mivel nem tudták, melyik napon hirdette ki a **Főbíróság** az új hónapot.

Folytatjuk...

„S nem is vágy lenni semmi más – Csupán jó honfiú.”

Emlékezzünk meg együtt, a 178 éves 1848-49-es forradalom és szabadságharc hős zsidó honvédjeiről is!

MEGHÍVÓ

Helyszín: Budapest, 1075 Dohány utcai zsinagóga előtti Herzl Tivadar tér Időpont: 5786. Ádár hó 27. – 2026. március hó 16. hétfő 16:00 óra

A rendezvény fővédnökei: Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter Prof. Dr. Grósz Andor dandártábornok, a MAZSIHISZ elnöke, Csaba Gábor kulturális diplomáciáért felelős helyettes államtitkár

Narrátor: Szalóczy Pál Kazinczy-díjas előadóművész, rádió egykori vezető bemondója.

PROGRAM: '48-as zászlók felvonultatása, Himnusz, szavalatok, ünnepi köszöntők névsorolvasás hősök lezármazottjaival, galambroptetés (48 db) jeltánc, HM katonai tiszteletadás, díszlövés (puska - ágyú), koszorúzás, gyászima a hősi halottakért, Sófárfújás, vallásközi imák a Békéért, 178 léggömb, Béke Himnusza, Szózat, Emlékezés köveinek elhely.

INGYENES kóser vattacukor-popcorn – az első 500 résztvevő egyedi ajándékot kap!

A rendezvény szervezője: MAZSISZEM Magyar - Zsidó Hősökért és Szellemi - Kulturális Értékekért Emlékbizottság (Közhasznú Egyesület)

20 ÉVE A MAGYAR – ZSIDÓ KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

Tisztelettel kérjük az emlékezők közül a férfiakat a fejfedő viselésére! Legyen ez a mai nap az öszszefogás – megbékélés – egyenlőség – testvériség napja! Jelentkezni koszorúzási (emlékkő) listára március 15.-ig van lehetőség!

Kapcsolat: www.mazsiszem.hu Email: elnok@mazsiszem.hu Támogatói számlaszám: 11600006-00000000-72646021

MAZSISZEM: 20 ÉVE A MAGYAR ZSIDÓ KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

A MAZSISZEM küldetése, eredményei és jövőképe (2006–2026) Húsz esztendővel ezelőtt azzal a céllal jött létre a MAZSISZEM Magyar-Zsidó Szabságharcosokért Emlékbizottság – amely 2026 januárjától immár hivatalosan is közhasznú szervezetként, Magyar–Zsidó Hősökért és Szellemi–Kulturális Értékekért Emlékbizottság néven működik tovább –, hogy méltó módon ápolja az 1848–49-es forradalom és szabadságharc zsidó honvédeinek és hőseinek emlékét. Küldetése azóta kibővült, de lényege változatlan: feltárni és bemutatni a magyar–zsidó együttélés történelmi fejezeteit, megőrizni a közös múlt örömteli és tragikus eseményeinek emlékezetét, és erősíteni a magyarságtudatot, valamint a zsidó identitást.

Hagyományőrzés és Emlékezetpolitika

A szervezet legkiemelkedőbb, országosan is egyedülálló eseménye a minden évben megrendezett március 15-i hagyományőrző emlékűnnepség a Dohány utcai zsinagóga '48-as emléktáblájánál, amely húsz éve katonai tiszteletadással, díszlövészekkel, díszőrséggel, a '48-as hősök leszármazottainak részvételével, névsorolvasással, koszorúzással és vallásközi imákkal valósul meg, a Honvédelmi Minisztériummal kialakított aktív együttműködésben. Az emlékezetápolás kézzelfogható formát is öltött az elmúlt években: emléktáblák és emlékhelyek létrehozásával és megőrzésével (Herzl Tivadar tér – emléktáblák kihelyezése és emlékfűzfa ültetése, 2010; 1956-os emléktábla avatása a Baross tér 19. szám alatti épület falán katonai tiszteletadással, 2016), amelyek a történelmi tudat megerősítését szolgálják a közterekben is. '48-as emléktábla felújítása (2025)

Tudomány, Oktatás, Kiadványok

A tudományos és oktatási tevékenység a kezdetektől meghatározó pillére a szervezet munkájának. A MAZSISZEM hiánypótló kutatásokat folytatott az 1848–49-es és 1956-os zsidó hősről, az 1944-es zsidó ellenállásról, az 1918-as karhatalmi századokról, Trianon és a magyar zsidóság kapcsolatáról, valamint a Holokauszt feldolgozatlan fejezeteiről. Tudományos konferenciákat szervezett a Honvédelmi Minisztériummal együttműködésben (Stefánia Palota, 2016), történelmi publikációkat és könyveket jelentetett meg (például „Magyar zsidók az 1848/49-es szabadságharcban”), valamint dokumentációs, fotó- és kegytárgyi gyűjteményekből álló vándorkiállításokat hozott létre. A zsidó vallási és kulturális értékek megmentése, restaurálása és oktatási célú bemutatása – különösen a vallási eszközök használatának és jelentésének ismertetése – szintén kiemelt feladatává vált.

Kulturális és Művészeti Küldetés

Az elmúlt 10 évben a szervezet tevékenysége jelentősen kibővült a művészeti területek irányába. Stratégiai partnerséget alakított ki a Kazán István Kamaraszínház társulatával, közös zsidó, keresztény és holokauszt tematikájú előadásai közül több a Nemzeti Színház színpadán, Dohány zsinagógában, Goldmark teremben, oktatási intézményekben, HDKE és művelődési házakban is bemutatásra került (Holokauszt Magyarországi Emléknapp, 2024–2025). A kulturális misszió részeként kurzusokat is indítottak (személyiségfejlesztés, beszédtan-retorika, színészmesterség, tánc), valamint országos szinten számos budapesti és vidéki színházi előadás lebonyolításában vettek részt. A 2025 őszen megrendezett Zichy Művészeti Napok – Zsidó–Keresztény Kulturális Programsorozat (Zichy-kastély, Nágocs, 2025) a vallásközi és kulturális párbeszéd kiemelkedő eseményévé vált. A liturgikus és zenei örökség ápolásában fontos partner az Ávinu együttes, amely a hagyományos kántorművészetet ötvözi modern hangszereléssel. Kiemelt koncertjeik között szerepeltek a Felszabadulás 80.

MAZSISZEM: 20 ÉVE A MAGYAR ZSIDÓ KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

Emlékév (2025), a saját szervezésű Purim–Pészach Fesztivál, valamint az Egyházzenei Fesztivál ifjúsági előadásain való részvétel, hozzájárulva a zsidó liturgia értékeinek továbbörökítéséhez.

Emlékév és Történelmi Évfordulók

A MAZSISZEM az elmúlt években aktívan kapcsolódott számos jelentős történelmi emlékévhöz és jubileumhoz is, amelyekhez konferenciákat, kiadványokat, zenei és színházi események, programokat valósított meg mint pl. (Holokauszt 75. és 80. évforduló; Szenes Hanna Emlékév 100., 2022; Emancipáció 150.; Izrael Állam megalakulása 70. 2018, valamint 75. évforduló; Petőfi Emlékév 200., 2023; Felszabadulás 80., 2025). A 2026-os jubileumi évben, amikor a fennállásának 20. évfordulóját ünnepli, kiemelt figyelmet kap az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 178. évfordulója, a Magyar Zsidó Emlékezet Díj átadása tudományos konferenciával egybekötve (a díj alapítása: 2017), a Mohácsi csata 500. emlékéve, amelyhez kapcsolódóan zenei és színházi programok, ismeretterjesztő kiadványok, konferenciák és vándorkiállítások megvalósítását tervezi a szervezet, valamint 1956 Emlékév 70, illetve az ehhez kapcsolódó kulturális – művészeti projektek. A jubileumi év további jelentős vállalásai közé tartozik Dr. Róbert Péter holokauszt-túlélő történész „Trianon és a magyar zsidóság” c. könyv kiadása, valamint az Ávinu együttes hangfelvételeinek megjelentetése és terjesztése.

Közösségi és Karitatív Szolgálat

A közösségi és karitatív szolgálat szintén szerves része a 20 éves munkának: rendszeres étel- és ruhaosztás a rászorulóknak számára a Blaha Lujza téren (Hanuka – „Rászorulóknak Karácsonya”, alkalmanként 900–1200 fő ellátása), véradások szervezése a Magyar Vöröskereszttel (2019–2021), valamint zsidó–keresztény párbeszédet erősítő ökumenikus, vallásközi programok bizonyítják, hogy az emlékezetápolás társadalmi felelősségvállalással párosul.

Jubileum és jövőkép

A 20. jubileumi év nemcsak ünnep, hanem új vállalások ideje is. A szervezet tudományos konferenciákkal, könyvkiadással, kulturális rendezvényekkel és zenei - színházművészeti projektek támogatásával készül. Továbbra is hangsúlyos marad a Holokauszt-emlékezet ápolása, a történelmi kutatás, valamint a vallási és kulturális értékek megmentése és bemutatása. 20 év távlatából elmondható: a MAZSISZEM nem csupán emlékezik, hanem közösséget épít, értéket ment és teremt, hidat képez múlt és jelen között. Küldetése a következő évtizedekben is változatlan marad – a magyar zsidó kultúra szolgálatában, melynek motorja és megálmodója, Rosenfeld Dániel Imre főként alapító elnök mind a mai napig és egyben a főszerkesztője is a mostani rendhagyó emlékültségnek is.

Kontakt Email: elnok@mazsiszem.hu Támogatói számlaszám: 11600006-00000000-72646021

(Kérjük támogassa adója 1%-nak felajánlásával a civil szervezetet! Adószám: 18195321-1-42)

Forrás: (Rosenfeld Dániel)

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ה"ב

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND MÁRCIUS 1. – 31. KÖZÖTT

1.	vasárnap		8,00	17,00	12.	ÁDÁR
2.	hétfő	ESZTER BÖJTJE vége: 18,01 MÖGILÁ OLVASÁS KEZDETE	7,00	17,00	13.	
3.	kedd	PURIM	7,00	17,00	14.	
4.	szerda	SUSÁN PURIM	7,00	17,00	15.	
5.	csütörtök		7,00	17,00	16.	
6.	péntek		7,00	17,00	17.	
7.	szombat	KI TISZÁ SÁBÁT PÁRÁ vége: 18,23	8,00	17,00	18.	
8.	vasárnap		8,00	17,00	19.	
9.	hétfő		7,00	17,00	20.	
10.	kedd		7,00	17,00	21.	
11.	szerda		7,00	17,00	22.	
12.	csütörtök		7,00	17,00	23.	
13.	péntek		7,00	17,00	24.	
14.	szombat	VÁJÁKHÉL - PÖKUDÉ SÁBÁT HÁCHODES Újhold hirdetés vége: 18,34	8,00	17,15	25.	
15.	vasárnap	ÁLLAMI ÜNNEP	8,00	17,00	26.	
16.	hétfő		7,00	17,00	27.	
17.	kedd		7,00	17,00	28.	
18.	szerda	JOM KIPPUR KOTAJN	7,00	17,00	29.	
19.	csütörtök	ÚJHOLD	7,00	17,00	1.	NISZÁN
20.	péntek		7,00	17,00	2.	
21.	szombat	VÁJIKRÁ vége: 18,44	8,00	17,30	3.	
22.	vasárnap		8,00	17,00	4.	
23.	hétfő		7,00	17,00	5.	
24.	kedd		7,00	17,00	6.	
25.	szerda		7,00	17,00	7.	
26.	csütörtök		7,00	17,00	8.	
27.	péntek		7,00	17,00	9.	
28.	szombat	CÁV SÁBÁT HÁGADOL vége: 18,54	8,00	17,45	10.	
29.	vasárnap	NYÁRI IDŐSZÁMÍTÁS KEZDETE	8,00	19,00	11.	
30.	hétfő		7,00	19,00	12.	
31.	kedd	<i>Este bödikát hámc</i>	7,00	19,00	13.	

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI ZSINAGÓGA 2026. PÉSZÁCHI NAGYÜNNEPI IMAREND

ב"ה

31.	kedd	<i>Este bödikát hámc</i>	7,00	19,00	13.	
1.	szerda	<i>Elsőszülöttek böjtje</i> EREV PESZÁCH ₪ 18,55	7,00	19,00	14.	
2.	csütörtök	PESZÁCH 1. ₪ 20,02	8,00	19,00	15.	OMER
3.	péntek	PESZÁCH 2. ₪ 18,58	8,00	19,45	16.	1.
4.	szombat	FÉLÜNNEP 1. vége: 20,05	8,00	19,00	17.	2.
5.	vasárnap	FÉLÜNNEP 2.	8,00	19,00	18.	3.
6.	hétfő	FÉLÜNNEP 3.	8,00	19,00	19.	4.
7.	kedd	FÉLÜNNEP 4. ₪ 19,03	7,00	19,00	20.	5.
8.	szerda	PESZÁCH 7. ₪ 20,11	8,00	19,00	21.	6.
9.	csütörtök	PESZÁCH 8. MÁZKÍR Kb. 9,30 vége: 20,13	8,00	19,45	22.	7.
10.	péntek	ISZRU CHÁG	7,00	19,00	23.	8.
11.	szombat		8,00	19,00	24.	9.

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD-TÓRA ALAPÍTVÁNY: 19700289-1-42 MAZSIHISZ:0358 AZ EBERBARÁT ÚJSÁGOT TÁMOGATJA: MAZSÖK

Ismeretlen zsidók nyomában CXXXI. **Alapy Henrik**

Alapy Henrik, 1868-ig Halpera (Nyírbogdány, 1859. szeptember 23. – Budapest, 1945. március 31.) sebészorvos, egyetemi tanár.

Alapi Leó orvos és Giselt Karolina (1831–1918) gyermekeként született. Középiskoláit Nyíregyházán és Ungváron végezte, majd a Budapesti Tudományegyetemen folytatta tanulmányait, ahol 1883-ban orvostudományi oklevelet szerzett.

1883 és 1897 között a Pesti Izraelita Hitközség Szabolcs Utcai Kórházában és a budapesti I. számú Sebészeti Klinikán dolgozott tanársegédként. 1897 és 1911 között a Bródy Adél Gyermekekórház sebész főorvosa volt. 1898 novemberében a Budapesti Tudományegyetemen a *húgyszervek sebészete* című tárgykörből magántanárrá habilitáltak. 1911-től ismét a Szabolcs Utcai Kórházban dolgozott, előbb, mint főorvos, majd 1926-tól mint igazgató-főorvos. 1914-ben az *urológiai sebész*

címzetes rendkívüli egyetemi tanára lett. Két évvel később megválasztották az Országos Orvosszövetség alelnökévé. Az első világháború alatt katonai szolgálatot teljesített és a háború befejezése után, mint II. osztályú főtörzsorvos szerelt le. 1927-ben megkapta az egészségügyi főtanácsosi kinevezést. 1936-ban nyugalomba vonult. Tagja volt az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat igazgatóságának és a Lipótvárosi Kaszinó választmányának. Évtizedekig a Deutsche Gesellschaft für Chirurgie tagja volt és több előadást tartott berlini sebészkonferenciákon.

Tudományos kutatásai, cikkei, előadásai és dolgozatai, főleg az urológia és a rákos megbetegedések tárgyköréből kerültek ki, ezenkívül a sebészeti műtéttanról írt nagyszámú cikkei különböző hazai és külföldi orvosi és tudományos szaklapokban jelentek meg.

Felesége Fried Matild (1863–1937) volt, Fried Ármin és Pollák Karolina lánya, akit 1892. március 27-én a bécsi Stadttempelben vett nőül.

A Kozma utcai izraelita temetőben nyugszik (4-21-2)

Forrás: (wikipedia)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XLVII. rész

תרגיל 24

תרגילי המורה

1. סֹטֵב מְבַרֵר, קוֹרֵא וּבּוֹרֵא אֲנֵלֵית. (בּוֹרֵס, הוֹלֵבִים, הֵן).

2. גִּטֵּשׁ יוֹעֵצַת רוֹסִית, הַיֵּד מְבִינָה מֵעֵט עֵבְרִית.

(בּוֹרֵס, הֵס, הֵן, אֲנֵחֵנוּ).

3. בּוֹרֵס רוֹזֵב לְמֵיבַת עֵבְרִית. (רוֹבֵרֵט וְאֵל, הוֹא, הֵן)

4. אֵתֵה מְבִין אֲנֵלֵית (אֵת הַסֵּאֵלָה, אֵת חֲנָה, עֵבְרִית,

אֵת זֶה, אֵת הַמּוֹרֵה, הַמֵּלֵה).

5. הֵס עוֹבֵל עֵלָּא יוֹעֵצִים עֵבְרִית. (הוֹא, אֵל, אֲנֵחֵנוּ).

6. הוֹיֵל רוֹזֵב קֹפֵה עֲמוֹר. (זִבּוֹרָה, הֵס, הֵן, אֵל עֵלָּא)

מְבַרֵר-אֵלֵיךְ
(הַבְּחִנָּה)

תרגיל 25

A BESZÉL ÉS A MOND IGÉK KÜLÖNBSÉGÉRŐL

בְּתוֹב: מְבַרֵר מְבַרֵרֵת מְבַרֵרִים מְבַרֵּרֹת
אֵלֵיךְ אֵלֵיךְֵת אֵלֵיךְִים אֵלֵיךְֹת

1. חֲנָה _____ עֵס שֵׂרָה הֵן _____ עֵבְרִית.

2. הַתְּלֵמִידִים _____ בּוֹקֵר-טוֹב לְמּוֹרֵה.

3. סֹטֵב _____ שֶׁהוּא יוֹעֵצַת עֵלֵה (3) שְׂפּוֹת.

4. בְּבִיתֵה אֲנֵחֵנוּ. _____ עֵבְרִית.

הַמּוֹרֵה _____ עֵלָּא קֹפֵה לְמֵיבַת עֵבְרִית.

5. חֲנָה וְרַחֵל _____ שֶׁזִּבּוֹרָה אִישׁ יֹפֵה.

6. מֵשֶׁה _____ עֵס יִזְחַק בְּטֵלְפּוֹן.

RECEPT-TÁR

Hagyományos túrógombóc

A főzés közben a fazékban gőzölgő tészta illata, a pirított morzsa sercegése, a kész gombócot keresztülhasító villa siklása - ez mind-mind a tökéletes túrógombóc ismérve. Nálatok főételként vagy desszertként szokott az asztalra kerülni ez az édes finomság?

Hozzávalók: 4 főre

Túrógombóc:

- 2 ek cukor
- 1 citromból nyert citromhéj
- 20 g vaj
- 2 db tojás
- só ízlés szerint
- 500 g tehéntúró
- 50 g búzadara (3 evőkanál)
- 40 g zsemlemorzsa (3 evőkanál)

- 2 ek tejfől (kb. 70g)

Zsemlemorzsa és tejfőlszós:

- 40 g vaj
- 100 g zsemlemorzsa
- 150 g tejfől
- 2 ek porcukor
- vanília ízlés szerint
- 2 ek tej

Elkészítés:

Túrógombóc: A pihentetés leteltével a gombóctésztát aztán gyúrjuk kicsit át, majd formázzunk belőle golyóbisokat benedvesített kézzel. Ízlés szerint csinálhatunk nagyobb vagy kisebb gombócokat is, mi most kb. mandarin méretű gombócokat csináltunk, ebből 12-13 darab lett. Ha időnk engedi, így, megformázva is tegyük vissza a hűtőbe 20-30 percre. (Közben elkészíthetjük a zsemlemorzását.)

Egy lábasban forraljunk vizet, majd két adagban főzzük ki benne a túrógombócokat, kb. 10 perc alatt. A főzés előtt kicsit érdemes kicsit átgurigatni a gombócokat még egyszer, hogy amennyire lehet, gömbölydedek maradjanak.

Zsemlemorzsa és tejfőlszós: Olvasszuk meg a vaját egy serpenyőben, majd adjuk hozzá a zsemlemorzását és pirítsuk aranybarnára.

A forró vízből a megfőtt gombócokat egyből szedjük át a pirított morzsára, ahol hempergessük meg őket alaposan, hogy körben mindenhol egyformán bevonja a gombócokat a morzsaréteg.

A tejfőlt keverjük ki egy kevés porcukorral és ízlés szerint vaníliával, ha pedig túl sűrű, adjunk hozzá pár kanál tejet. A tejfőlszószt kanalazzuk a tálak aljára, majd tálaljuk rá a túrógombócokat.

Forrás: (nosalty)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ב

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

						A POÉN 1. RÉSZE	KIRÁLY KÖRNYE- ZETE	TÉLI SPORT ÜZESE	KÖZJOG RÉSZE!	VÁD ELEMÉ!	UGYANI! KALAUZ KEZELI	X	IDŐSEBB NŐROKON NÉPIES NEVE
													E
						MÉTER, RÖVIDEN				AZ EU ELŐDJE			
						ELIS- MERÉS				TERHÉRE LEVŐ			
						VELENCE HATÁRAI!			NEMDE- BÁR				
						MONDAT- RÉSZE			ÉTTERMI PORCIÓ			DECI- RÖVIDEN	
						KÉMÉNY, KÜRTÖ						JÁNOSKA	
AZ URÁN VEGYJELE		SZAVA- ZÓLÁDA	LITER, RÖVIDEN	KIEJTETT BETŰ	MAG NÉL- KÜLI TŰZ!	HIT- VALLÁS					JAPÁN ÉS MÁLTAI AUTÓJEL		
		LOVAT NÓGAT				JÁRMŰVEL HÁTRÁL					RIDEG		
VÁSZON ABLAK- VEDŐ							CSAK, A KÖZEPEN!			FRISS (ÚJSÁG)			
							ILLETÉ- KESSEG			ZÁR A LÁDÁN			
A NÍLUS PARTJAI!			IHATNÉK					... CLOSE; SZÍN.NŐ					
BEFOLYÁS			SZERE- LEMISTEN					NEWTON, RÖVIDEN					
					ARANY- IFJÚ					SZÁRAZ (ÉGHAJ- LAT)			
					FIATALOK BANDÁJA					VALÓDI			
A KÓRHÁZ JELE	KISSÉ KOMOR!			FÜGGŐ- FOLYOSÓ				AGRÁR- ESZKÖZ				ENERGIA, RÖVIDEN	
	A POÉN 2. RÉSZE			ÜNNEPI MŰSOR				ROMLOTT (VAJ)				FOLYÓ KIÖNTÉSE	
NÉHA LEVELET KÜLD							SIVATAGI MENET- OSZLOP						
							FELKIÁLT						
ÁZSIÁBAN HONOS VAD- KECSKE						ÚTBAN IDEFELE					TORNA- ELEM!		
						PADLÁS- SZOBA					EME		
PÁROSAN GYÓZI!			KÉSŐN ÉRKEZIK							EBÉDELŐ			
			BAROMFI- KETREC							FELVILÁ- GOSÍT			
MILLI- RÖVIDEN		KAKAS DISZE					LELKI SÉRELEM				A VÉGÉN ÁSÍT!		
		ÁCSSZER- SZÁM					ELMEBELI				MILÁNÓI OPERAHAZ		
HATÁRO- ZATLAN NÉVELŐ				SZŐLŐ- KACCS				HELYEZ, RAK					SZŐLŐ- BÓL PRÉ- SELIK
				KÖZÉPEN ÁLL!				LIGET					
LÁNGRA LOBBAN, KÖLTŐI SZÓVAL					FEKETÉ- ZÓHELY							MEGA- RÖVIDEN	
					ELÓTAG: FÖLD-							ÁRTALOM	
ÁLLATÖVI JEGY				EVEZŐS HAJÓ					VILLANÓ- FÉNY				
BÍRÓSÁGI ÜGY				SRAPNEL- DARAB!					RÓMAI 501-ES				
							SZALONNA BEVAG- DALÁSA						
VAGY, RÖVIDEN	M							TŰRI A SZENVE- DÉST					
								?					

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2026. Márc. 06. – 2026. Márc. 13.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
06. péntek	7:00	17:00
07. szombat	8:00	17:00
08. vasárnap	8:00	17:00
09. hétfő	7:00	17:00
10. kedd	7:00	17:00
11. szerda	7:00	17:00
12. csütörtök	7:00	17:00
13. péntek	7:00	17:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
06. péntek	17:17	07. szombat	18:23
13. péntek	17:28	14. szombat	18:34

POÉN SAROK

Főnök a beosztottjához:

- Kovács, ezen a héten már ötöd-ször késett a munkából! Tudja mit jelent ez?
- Akkor már biztos péntek van...

Események

Hétfő este megtartottuk Purim ünnepét a hagyományoknak megfelelően.

A rabbi úr áskénáz dallammal olvasta a Megilát. Másnap a reggeli ima keretében ismét Eszter Könyve olvasást tartottunk.

A 613 PARANCSOLAT

LXXXIV.

„Ne alkalmaz pozitív diszkriminációt a perben”

„a szegénynek ne kedvez az ő perében!”

(2Mózes 23:2)

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilétek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt március 11.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

AZ EMBERBARÁT ÚJSÁG TÁMOGATÓI:

